

Dimensiunea europeană a programelor electorale ale partidelor românești

Deși România este o parte componentă a Uniunii Europene, iar autoritățile române sunt mereu prezente prin diverse forme la masa decizională, viziunea partidelor românești a fost multă vreme una dominată de poziția de outsider. UE a fost mereu o sursă de bani, un bloc cu care (și nu în care) trebuie să negociem, eventual un monolit sursă de valori, idei sau investiții. Iar programele lor electorale au reflectat constant această proastă înțelegere.

Europuls nu are iluzii cu privire la felul în care viitorul Parlament va înțelege să-și îndeplinească funcțiile și să-și folosească privilegiile în legătură cu Uniunea Europeană. Ca și în state membre mult mai vechi ale Uniunii, contextul UE nu va putea deveni peste noapte primul punct de discuție și nici nu credem că majoritatea noilor parlamentari vor fi perfect școliți în subiecte europene.

În același timp, credem că la aproape 10 ani de la aderare, trebuie să asistăm cel puțin la începutul unei schimbări de paradigmă. Politicienii români trebuie să înceapă să își asume, la același nivel cu politicile interne, responsabilitatea pentru decizii la nivelul european, dar și să fie informați, constant, de ceea ce se pregătește la nivelul legislativ al Uniunii. Fie că vorbim de agricultură sau energie, educație sau transporturi, toate aceste domenii au componente europene, de la prioritățile Consiliului, comunicări ale Comisiei, decizii ale Parlamentului și așa mai departe.

Așa cum vom discuta mai jos, realitatea românească în acest moment este alta. Uniunea Europeană, pentru mai toate partidele, este un punct ultim de discutat, pe undeva prin politica externă – ca și cum ar fi un subiect de afaceri externe și nu unul care afectează aproape toate domeniile vieții cotidiene! Propunerile pentru UE se referă în general la bani și fonduri și, din păcate, au o prea mică polarizare politică.

Aleșii votați pe 11 Decembrie vor avea și de înfruntat Președinția Română a Consiliului UE din 2019. Guvernul ales în urma acestor alegeri ar trebui astfel să aibă printre prioritățile sale primare și acest obiectiv, gestionarea sa dar mai ales să propună priorități pentru România și pentru Europa. Dar dacă privim majoritatea programelor electorale, nu putem fi siguri dacă cei mai mulți dintre candidați sunt însă la curent.

Astăzi, în Noiembrie 2016, încă nu ne dăm seama de locul nostru în Europa.

INTRODUCERE

1. Importanța Parlamentului României în UE

Rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană este unul subtil, dar relevant, cu un potențial real de a influența procesul decizional. Derivat fie din previziuni constituționale, fie din tratatele europene (în special [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#)), el reprezintă o competență importantă a parlamentarilor români.

Reuniți în câte o comisie pentru afaceri europene la [Camera Deputaților](#) și una în cadrul [Senatului](#), la sfârșit de mandat parlamentar în noiembrie 2016, numai 32 de parlamentari români lucrează pe unul dintre cele mai importante subiecte pentru România. Ce-i drept, [statutul din 2006](#) limitează numărul doar la 35 de membri.

În mare parte, influența este una **indirectă** - la nivel național, în primul rând prin controlul asupra Guvernului și structurilor care reprezintă statul român în Consiliu, dat de competențele constituționale. Indirect este și prin legătura politică dintre parlamentarii români și colegii și colegele lor din aceleași partide din Parlamentul European - o posibilă coordonare în general ignorată în România.

Există și unele competențe **directe**, create mai mult după Tratatul de la Lisabona. Parlamentele naționale, prin articolele tratatelor reformate și două protocoale anexe, despre rolul parlamentelor naționale și despre aplicarea principiilor subsidiarității, primesc o serie lungă de

drepturi de monitorizare și observare a deciziilor UE și o serie scurtă de puteri de influență sau chiar opunere față de unele măsuri.

Așa cum observă și un [excelent studiu al CRPE](#) din 2010, parlamentele au acum acces direct la documentele aflate în dezbatere, primind de la Comisia Europeană propunerile legislative în același timp cu Parlamentul European și Consiliul UE și pot depune opinii pe acestea. Astfel, parlamentele naționale pot emite avize motivate în cazul în care acestea consideră că un act legislativ nu respectă principiul subsidiarității, adică deciziile ar trebui luate la nivelul cel mai apropiat de cetățeni.

Dar cel mai interesant este procesul de "cartonașe galbene" și "cartonașe portocalii". Sistemul de cartonaș galben acordă fiecărui parlament național două voturi - 56 pentru 28 de state membre. Pentru a ridica un cartonaș galben e nevoie de minimum 18 voturi. Parlamentele apoi trimit în cursul a opt săptămâni Comisiei un aviz motivat în care explică de ce consideră că propunerea legislativă încalcă principiul subsidiarității. Comisia nu are însă nicio obligație să schimbe, să retragă sau să mențină propunerea legislativă.

În schimb, cartonașele portocalii au nevoie de majoritate simplă de parlamente naționale la nivelul Uniunii dar pot duce la revizuirea sau retragerea unei propuneri a Comisiei. Până acum nici un cartonaș portocaliu nu a fost "arătat" Comisiei.

Până în momentul de față cartonașul galben a fost ridicat de trei ori iar Parlamentul României a contribuit în toate rândurile: prima dată în cazul unui propuneri de regulament al Consiliului privind exercitarea dreptului de a întreprinde o acțiune colectivă [sau de grevă](#) (Monti II) - care a căzut apoi și din cauza opoziției din Parlamentul European. Al doilea s-a referit la propunerea de regulament a Consiliului privind crearea [Biroului Procurorului European](#), subiect încă în discuție. Al treilea privea revizuirea [Directivei detașării lucrătorilor](#) - un subiect diviziv [între Estul și Vestul Europei](#) și poate prima oară când intervenția României a fost complet în linie cu prioritățile naționale.

Nu în ultimul rând, există și o importantă dimensiune de dialog și coordonare cu alte state membre prin diverse structuri inter-parlamentare. Parlamentarii români sunt deseori invitați la Bruxelles pentru discuții în [Parlamentul European](#) pe diverse politici și reforme europene. De asemenea, în contextul [COSAC](#) sau [IPEX](#) ei pot nu numai discuta dar și pregăti strategic decizii pe legislația europeană în curs de monitorizare.

Este evident prin exemplele de mai sus că printr-o bună colaborare cu alte parlamente naționale, cel românesc are un potențial serios de influențare al deciziilor europene. Într-o situație în care

și europarlamentarii sunt implicați, putem să ne gândim serios cel puțin la oprirea unor legislații cu potențial nociv pentru România (deși ne place Uniunea Europeană, nu tot ce este propus de diversele sale instituții este mereu bun sau util).

2. UE și partidele politice naționale

Ce-i drept, dacă ne uităm la celelalte state membre, nu putem spune mereu că situația este ideală altundeva. În timp ce subiectele ce țin de viitorul Europei sunt lăsate în afara concurenței naționale și plasate la nivelul concurenței europene, unde această competență nu își are locul, chestiuni legate de politici de zi cu zi domină competiția electorală națională, chiar dacă aceste politici sunt în mare parte hotărâte la nivelul Uniunii Europene.

La acestea se adaugă senzația unei separări a scenei electorale naționale față de cea europeană – deși în realitate ele sunt strâns legate. De multe ori subiectele europene sunt puternic vizibile doar pe agendele partidelor de protest, care se definesc ca anti-sistem și implicit anti-UE, (precum Front National în Franța sau Freiheitliche Partei Österreichs în Austria).

Totuși, stânga și dreapta în Europa pot avea trăsături particulare când vine vorba de UE. În general partidele de stânga îmbrățișează un parcurs european, dar ezită când vine vorba de integrare economică pentru că aceasta ar putea reprezenta o amenințare

pentru politicile sociale naționale. În această categorie distingem între social-democrați tradiționali și stânga radicală și pe de altă parte, stânga modernă.

Primii se opun deschiderii frontierelor, susținând că liberalizarea economică este o amenințare pentru politicile sociale și industrie. A doua categorie în schimb se concentrează pe aspectele pozitive ale globalizării, combinând viziunea neo-liberală a comerțului liber cu o preocupare intensă pentru dreptate socială.

La dreapta, partidele creștin-democrate și liberale sunt în mod clasic văzute ca mai apropiate decât orice altă familie politică de principiile fondatoare ale UE. Creștin-democrații, conservatori moderați de centru dreapta, la ora actuală cea mai puternică familie politică europeană, reprezintă progresul moderat, axat pe securitatea cetățenilor și pe oprirea reformelor prea radicale, protejând piața liberă și valorile tradiționale.

În ceea ce îi privește pe liberali, distingem între liberalism radical și liberalism conservator. Liberalii tind să susțină liberalizarea pieței dar cele două ramuri au poziții diferite când vine vorba de integrare culturală : în timp ce liberalismul radical sprijină această dimensiune a procesului de Europeanizare, liberalismul conservator

este reticent în acceptarea integrării politice supranaționale.

Mai la dreapta se află conservatorii reformiști, care pe plan economic tind să susțină liberalizarea, dar politic și cultural au probleme în a accepta deschiderea frontierelor sau a orice poate constitui o amenințare la tradiții, identitate și suveranitate națională.

Mult mai radicală este noua extremă dreaptă populistă : opoziția față de Europa este parte integrantă a unei revolte față de partidele tradiționale și elitele politice. În general partidele "anti-establishment" sunt cunoscute pentru opoziția fermă față de imigrație (în special din lumea arabă, dar valabil și pentru migrația internă din Uniunea Europeană) și globalizare în general; probleme economice sunt mai degrabă secundare și uneori rezolvabile în mod aproape miraculos prin întoarcerea la suveranitate și naționalism.

Totuși, subiectele europene se regăsesc deseori în capitole pe politici tematice. În Franța, [Italia](#) sau [Germania](#), partidele mari își asumă deseori, prin comunicate, în

programele politice sau prin mesaje, responsabilitatea pentru întreaga Uniune când vine vorba de viziunile lor despre reforme sociale, economice, industriale și așa mai departe. Dacă regăsim capitole despre UE și la [Republicani](#) în Franța dar și la Democrații italieni, găsim în același timp printre propunerile lor tematice în mod curent latura UE a reformelor.

Astfel, dacă un partid propune o anumite viziune despre un subiect tematic, el va încerca deseori în primul rând să o sprijine prin argumente europene și, în mod ideal, să o integreze într-un context al legislației UE. Cazul ideal este când acea propunere sau idee se vrea promovată inclusiv în contextul priorităților Consiliului sau a activității Parlamentului European sau Consiliului UE. Preferăm să nu dăm exemple pentru a nu favoriza o tabără politică sau alta, dar acest lucru se întâmplă în alte state membre UE.

Dar ce regăsim în programele partidelor românești?

3. Partidele mari – PSD și PNL

Cu un design impecabil, un [website dedicat](#) și totalizând peste 160 de pagini de prezentare, programul de guvernare propus de **Partidul Social Democrat** este construit în jurul unor direcții bine conturate: clasa de mijloc, salarii, pensii, eliminări de taxe, reindustrializare, start-up-uri, fermieri, sănătate și tineri. O lectură atentă dezvăluie probleme – un program reprezentând întruchiparea perfectă a formei fără fond, cu promisiuni bazate pe un plan economic care nu este ancorat nici în realitatea României, nici în cea globală.

Cei de la PSD se pot mândri cu un amalgam substanțial de creșteri procentuale, de la salarii, la pensii, investiții și dezvoltare, cuplate cu tăieri de taxe, prefigurând un progres formidabil al țării sub cârma lor. În spatele acestei retorici paradoxale, plină de inexactități, regăsim aceleași promisiuni și asumări utopice PSD-iste, îngrămădite într-un pachet nou nouț, pentru a da bine în proaspăta campanie electorală: dăm la toți, de

toate, „fără număr” dar mai întâi, să primim votul.

Care este însă viziunea PSD-ului cu privire la politica externă a României, a rolului ei în Uniunea Europeană, în NATO și în lume? Răspunsul la această întrebare se poate da parafrazându-l pe stimabilul Nae Cațavencu (Caragiale): viziunea PSD a politicii externe române după anul 2016 este „admirabilă, sublimă, [...] dar lipsește cu desăvârșire”.

Direcțiile de guvernare trasate de PSD fac referire la Uniunea Europeană de foarte puține ori, în general cu privire la fondurile europene. UE mai apare ca punct de referință în prezentarea ambițiilor economice ale programului, având ca ținte pe termen mediu depășirea Greciei și Portugaliei, țări cu mari probleme economice și cu rate foarte ridicate ale șomajului.

Ce lipsește PSD-ului din înșiruirea de promisiuni electorale din această campanie? Printre altele, o viziune pentru rolul României în UE și în lume, a politicii externe și de securitate (NATO), a vecinătății și parteneriatelor strategice (Republica Moldova, Statele Unite etc) și a comunității românilor de peste granițe.

Programul PSD ne dă de înțeles că poziționarea României față de UE trebuie făcută strict în raport cu accesările de fonduri și ca punct de referință al progresului economic al țării. Social democrații continuă să

vadă relația României cu UE drept una de parteneriat, de ‘noi România’ și ‘ei Uniunea Europeană’ în detrimentul celei reale: ‘noi România în Uniunea Europeană’. La 10 ani de la aderare, PSD-ul continuă să dea înapoi de la asumarea unui rol și influențe a țării noastre în UE, adoptând o poziție de inferioritate.

Poate cea mai mare lacună a programului PSD este cea referitoare la pregătirea și gestionarea Președinției Rotative Române a Consiliului Uniunii Europene din prima jumătate a anului 2019. În calitate de stat membru, României îi va fi încredințată conducerea Consiliului UE pentru o perioadă de 6 luni, timp în care țara noastră va fi responsabilă de asigurarea coerenței, stabilității și funcționării exemplare a UE. În prezent, Uniunea se confruntă cu cea mai mare criză de la fondare – problema refugiaților, riscul atacurilor teroriste, euroscepticismul și Brexit-ul. Cumulate cu problemele economice cu care se confruntă unele state membre, o proastă gestionare din partea actorilor implicați poate avea consecințe devastatoare asupra proiectului European și implicit asupra României ca parte integrantă.

Programului PSD îi lipsește de asemenea o strategie pentru România în imediata vecinătate (Marea Neagră, Ucraina și mai cu seamă Republica Moldova și parcursul European al acesteia) și o poziționare în NATO.

PSD-ul nu dedică niciun rând al programului de guvernare diasporei. Desigur, diaspora nu a fost niciodată publicul electoral țintă al acestui partid iar în fond scopul acestui exercițiu este de a câștiga alegerile, nu de a crea o viață mai bună pentru toți românii, sau de a propune un program de guvernare pentru o întreagă țară, în care să se regăsească așteptările celor de acasă și de peste hotare.

Per total, programul de guvernare PSD lasă mult de dorit. În ceea ce privește Uniunea Europeană, tindem să credem că Nae Cațavencu a lui Caragiale ar fi un candidat ideal pe listele PSD: *„Nu voi, stimabile, să știu de Europa d-tale, eu voi să știu de România mea și numai de România... [...] În zadar veniți cu gogorițe, cu invențiuni antipatriotice, cu Europa, ca să amăgiți opinia publică [...] Să-și vază de trebile ei Europa. Noi ne amestecăm în trebile ei? Nu... N-are prin urmare dreptul să se amestece într-ale noastre”*.

Partidul Național Liberal este unul dintre principalii favoriți pentru alegerile parlamentare din 11 decembrie. Un partid cu istorie, tradiție și mari aspirații de viitor, PNL-ul se dorește a fi o ‘nouă’ veche alternativă pentru electoratul român în urma epurărilor recente care înainteașă nume noi și nepătate de corupție pe listele electorale. Spre deosebire de PSD, PNL pare să fi înțeles, în mare, ce așteptări au românii de la politicieni, post Colectiv. Se poate vedea astfel o dorință, cel puțin mimată, de reformare a partidului.

Cu sloganul patriotic „România înainte” și o campanie construită în jurul Premierului independent/technocrat Dacian Cioloș, PNL-ul pornește în marea luptă electorală, susținut de o listă lungă de propuneri. Deși inițial intitulată [„100 de măsuri liberale pentru Reclădirea Națională”](#) (menținând astfel tonul patriotic al sloganului de campanie), liberalii au revenit asupra titlului propunerilor în încercarea de a ascunde sub preș posibilele lacune ale viziunii PNL, legându-le de Platforma România 100 propusă de Premier.

Prezentarea liberală a fost aşadar rebotezată „100 de măsuri liberale în completarea proiectelor prezentate de Dacian Cioloş prin Platforma România 100”, şi încorporează multe elemente esenţiale ale unui program de guvernare: politica fiscal bugetară, debirocratizare, cultură, muncă şi familie, justiţie, agricultură, sănătate, infrastructură, educaţie, IT, energie şi mediu.

În ceea ce priveşte politica externă, liberalii au în vedere, pe lângă nelipsitele fonduri europene, şi alte aspecte esenţiale ale unei dezbateri politice în anul 2016: apărarea şi viziunea României ca ţară membră UE şi NATO. În domeniul apărării, PNL-ul pune mare accent pe modernizarea şi dezvoltarea industriei în parteneriat cu Statele Unite şi alte ţări europene, şi pe asigurarea unui minim 2% din PIB sistemului naţional de apărare.

În ceea ce priveşte UE şi NATO – cel mai important aspect al politicii externe române – viziunea PNL-ului nu este completă. Deşi punctează poziţia României ca actor important în deciziile UE şi oportunitatea de a-şi asuma un rol activ în procesul de consolidare al alianţei şi de relansare a proiectului European, liberalii nu trasează nici o paralelă cu preluarea de către România a Preşedinţiei Consiliului UE în 2019, a viziunii lor cu privire la acest angajament sau a priorităţilor prevăzute pe durata celor 6 luni. Din păcate, deşi dedicaţi

accederii în spaţiul Schengen, ambiţiile liberalilor cu privire la UE se opresc acolo. Viziunea PNL pentru reclădirea naţională nu prevede o strategie nici pentru românii din diaspora, nici pentru Republica Moldova sau vecinătate. În ceea ce priveşte relaţiile cu NATO, intenţiile liberalilor sunt clare – îşi doresc o Românie care să devină un ‘real şi solid furnizor de securitate în regiune’, realizând nevoia şi responsabilitatea ce cade pe umerii ţării noastre în contextul internaţional actual.

Dacă ar fi să cumulăm Platforma România 100 a Premierului Cioloş şi măsurile propuse de liberali, am ajunge într-adevăr la un program de guvernare şi o viziune aproape completă. În cadrul celor zece principii expuse în Platforma România 100, Cioloş conturează o mare parte a ceea ce lipseşte PNL-ului (principiile #9 şi #10). Mai cu seamă, Premierul punctează câteva aspecte centrale ale politicii externe: Preşedinţia Română a Consiliului UE din 2019, oportunitatea de a *demonstra că România este un stat puternic şi de a construi Uniunea Europeană ca parte a nucleului ‘dur’*, posibilitatea de a transforma ţara noastră în *ancora din Est a Europei unite*, datoria faţă de Republica Moldova şi faţă de românii de peste graniţe.

Un aspect dezamăgitor din prezentarea liberală este faptul că, deşi prin Platforma România 100 Premierul

nu prezintă un program de guvernare ci o listă de principii și idei pe care partidele să și le însușească în cadrul ambițiilor și propunerilor proprii ale campaniei, liberalii nu le-au inclus în totalitate în programul lor.

Această strategie arată de fapt că o parte din ideile Premierului Cioloș nu se află cu adevărat pe lista de priorități PNL-iste. Mai mult decât atât, faptul că nu includ elementele propuse de Cioloș în propria prezentare, denotă faptul că nu au înțeles ce așteptări are Premierul și populația de la ei, pe de-o parte, și dezvăluie strategia PNL pentru câștigarea alegerilor, pe de altă parte.

Astfel putem să ne întrebăm dacă de fapt PNL-ul se bazează pe folosirea imaginii și ideilor lui Cioloș pentru a obține voturi mai mult decât pe dezvoltarea unui program de guvernare propriu complet, construit în jurul ideilor înaintate de Premier.

Privind programele celor două mari partide, nu putem spune că avem mari speranțe pentru un nou Parlament în ceea ce privește dimensiunea sa europeană. Totuși, anul acesta mai sunt și alții în cursă. Oare salvarea să vină de la alternative?

4. Posibilele alternative – ALDE, USR, PMP și UDMR

Dacă programul PSD a fost caracterizat drept o formă fără fond, ALDE vine în completarea partidului cu care dorește să obțină majoritate în Parlament și prezintă un program ce întruchipează fondul fără sens. Cu o aroganță simțită încă de la primele fraze, partidul auto-proclamat a „treia forță politică a țării” se situează deasupra tuturor actorilor politicii românești, fiind „unicul continuator legitim al tradițiilor politice modernizatoare și reformatoare precomuniste”.

[Programul](#) pare mai degrabă un tratat filosofic conceput de un înțelept ce își împărtășește viziunile, fără a avea timp sau dispoziția necesară de a-și explica, demonstra și exemplifica ideile sau de a prezenta acțiunile ce pot duce la acest rezultat.

Documentul are 9 capitole ce încep cu tradițiile și identitatea partidului și se încheie, simetric, cu crezul și valorile partidului. Capitolul despre Uniunea Europeană este unul destul de scurt și își anunță viziunea încă din titlu, „Pentru o Uniune Europeană a libertăților”. Capitolul nu tratează, așa cum ne-am aștepta, o promovare mai

mare a celor 4 libertăți fundamentale din UE (libera circulație a persoanelor, a serviciilor, a mărfurilor și a capitalurilor), ci promovează de fapt o libertate mai mare a țărilor membre UE, mai multă independență și mai puțin control European.

Deși partidul poartă numele grupului parlamentar european și chiar menționează de câteva ori alăturarea viziunii sale cu cea a liberalilor și democraților europeni, viziunea pe care o promovează despre UE este foarte similară cu cea a [Mișcării pentru o Europă a Libertăților și Democrației](#) (EFDD), partidul lui Nigel Farage, unul dintre arhitecții Brexit. Nu înțelegem foarte bine de ce ALDE nu și-a asumat convergența opiniilor sale cu cele ale EFDD.

În completă contradicție cu viziunea [ALDE Party](#), ALDE România cere o mai mare separare între nivelul național și cel european, și afirmă că UE ar trebui să fie monitorizată de către țările membre. În contextul actual al tensiunilor provocate de Brexit, al creșterii euroscepticismului, al tensiunii de securitate provocate de Rusia, România ar trebui să promoveze și să încurajeze progresul, unitatea, cooperarea și acordarea de mai multe atribuții către nivelul european, pentru o consolidare europeană mai puternică și transformarea Uniunii într-o adevărată forță solidară.

Un alt element al ALDE România este renunțarea la birocrăția UE și creșterea

transparentei și democratizării. Dacă ALDE aduce în discuție acest subiect și afirmă aceste aspecte negative, ar trebui în acest caz să aducă și argumente și soluții concrete pe această temă. Am dori o renunțare la această atitudine nihilistă și abordarea unei perspective constructive, bazată pe soluții și alternative.

În plus, ALDE propune ca Europa să micșoreze numărul de măsuri regulatorii, iar parlamentele naționale să poată verifica domeniile programatice ale Comisiei. Această afirmație este însă în contradicție cu o altă prevedere din program, și anume extinderea pieței unice în domeniul energetic, digital, financiar și sanitar. Măsurile regulatorii luate la nivel european sunt adoptate tocmai pentru a elimina diferențele dintre statele membre și pentru a extinde domeniile de acces ale pieței unice. Practic, avem nevoie de măsuri regulatorii la nivel european dacă dorim extinderea pieței unice pe mai multe planuri, așa că ne este foarte neclar ce dorește exact ALDE.

Nu există niciun fel de referință la temele actuale, la evenimentele curente, la obiective, interese și posibilități concrete ale României în UE, totul se rezumă la un discurs abstract despre cum ar trebui să arate UE, existând o singură frază ce conține legătura București – Bruxelles. Nu există nici o mențiune a politicii

externe a României, singurul punct de interes ar fi în finalul capitolului în care ALDE dorește extinderea Uniunii în Republica Moldova și Balcanii de Vest. Acest element este singurul element de diferențiere a ALDE față de EFDD.

ALDE a publicat de asemenea și un [program economic](#) intitulat „România – A 7-a putere economică a Europei”, un document ambițios ce face referință la rezultatele obținute de guvernul PSD-ALDE și propune o secțiune adresată diasporei. Astfel, pe lângă crearea a 500.000 de noi locuri de muncă, o creștere anuală de minim 5% a PIB și o creștere a investițiilor străine, partidul promite acordarea a 50.000 de euro românilor ce se întorc din străinătate și își deschid afaceri în țară.

În concluzie, ALDE nu propune un program politic, ci mai degrabă o caracterizare abstractă a situației României și a UE. Practic, Uniunea Europeană e o entitate separată cu care România ar trebui să intre în contact din când în când, atunci când are nevoie de fonduri pentru a îndeplini promisiunile făcute în programul economic. Poate că de vină este dorința acestui partid de a se impune ca o „forță etică de centru”, de aici neutralitatea exprimării și lipsa de conținut. Sau poate noi încă nu am reușit să găsim cheia acestei viziuni criptate.

Partidul Uniunea Salvați România, varianta extinsă la nivel național a USB, are ca obiectiv principal pe termen scurt obținerea a peste 10% din voturile exprimate pentru alegerile parlamentare, iar pe termen lung își propune să devină a [treia putere politică](#) din țară. În acest scop, partidul propune un [program politic](#) conturat pe 9 mari tematici, prima fiind “transparența totală”, idealul cu care USB a încercat să le pună bețe în roate candidaților la alegerile locale din București.

“România în lume” rămâne la sfârșit de prioritate și ne prezintă viziunea USB asupra poziției României în raport cu UE, NATO și vecinii noștri. Din păcate, găsim și aici perspectiva unei țări privitoare din afara cercului european, poziția de outsider a României din toate entitățile din care face parte fiind evidentă în fraza de deschidere a capitolului: „*Cele mai importante relații externe ale României sunt cu Uniunea Europeană, cu NATO și cu vecinii.*” Faptul că USB pune pe picior de egalitate vecinii României cu Uniunea Europeană demonstrează faptul că nu am reușit să ne însușim ideea de

apartenență în UE. Uniunea nu este un actor cu care trebuie să negociem, cu care trebuie să ne definitivăm relațiile externe, ci o construcție la care România trebuie să contribuie și în care trebuie să își asume responsabilități. Aceasta este poziția care ar trebui promovată de forțele politice actuale sau în devenire, pentru a insufla spiritul european și a demonstra maturitatea politică a României.

Programul USR pe politică externă este alcătuit din 5 componente intitulate: Uniunea Europeană, Spațiul Schengen, Vecinii, Republica Moldova, NATO și Apărarea Națională. La o primă vedere, structura și lungimea programului indică un realism în alegerea obiectivelor, fiind preferabilă și cu șanse mai mari de îndeplinire concentrarea pe câteva idei și scopuri bine definite, decât înșirarea masivă a unor ținte prea înalte și abstracte.

Încă din deschiderea capitolului cheie, Uniunea Europeană, observăm accentul pus pe securitatea și politica externă UE. USR dorește soluționarea conflictului din Siria și a crizei refugiaților printr-o politică externă comună și o armată comună, fără a prezenta idei despre cum exact se conturează această politică externă în raport cu Politica externă și de securitate deja existentă la nivelul UE sau despre mijloacele de finanțare a unei posibile armate comune în vederea evitării duplicării cheltuielilor,

dat fiind ca majoritatea statelor membre UE sunt și membre NATO. Un aspect pozitiv al acestui capitol este încurajarea României în a deveni un actor activ în UE, precum și referința la aderare la zona euro ca obiectiv strategic și o poziționare în acord cu Franța și Germania. Probabil ar fi fost utilă o referință a sectoarelor sau politicilor în care România ar trebui să fie în consens cu cele mari puteri, fiindcă o astfel de afirmație presupune și demonstrarea că o astfel de poziție este în consens cu interesele naționale

O noutate a acestui program politic este reprezentată de câteva elemente noi pentru scena politică românească: pregătirea Președinției Consiliului UE din 2019 și menținerea MCV. Deoarece USR are un profil bine definit anti-corupție și anti-sistem, menținerea MCV vine în concordanță cu principiile sale, mai ales că ultimul [raport MCV](#) a recomandat României ca, dat fiind acest an electoral, parlamentarii să fie obligați să respecte independența justiției. Totuși, acest obiectiv va fi destul de greu de îndeplinit în contextul recent al adoptării Parlamentului European a unei [inițiative legislative](#) ce dorește să înlocuiască instrumentele de monitorizare existente precum MCV cu un instrument de monitorizare la nivel european a tuturor statelor membre, intitulat Raportul de Democrație, Stat de drept și Drepturi fundamentale.

Referința despre pregătirea Președinției Consiliului UE din 2019 este un element extrem de important și este îmbucurător că regăsim acest element într-un program electoral.

Președinția Consiliului UE presupune că România va coordona toate grupurile de lucru ale Consiliului, având ca responsabilitate principală asigurarea funcționării corecte a Uniunii și stabilirea priorităților acesteia. Este binevenit faptul că USR propune și câteva priorități în program: a Strategiei UE pentru Regiunea Dunării, a unei Europe unite, a promovării reformelor politice și economice în regiunea vecină României și a susținerii politicii agricole și de coeziune, cu mențiunea că nu ar trebui să se opună vehement renunțării la aceasta din urmă, ci mai degrabă să arate inovație și flexibilitate în urmărirea acestui țel.

În concluzie, aspectele inovatoare găsite în acest program politic ne dau încredere în schimbarea tabloului politic românesc, însă aceste elemente sunt prea puține pentru a putea afirma o schimbare de mentalitate a României referitor la UE. Secțiunea europeană a programului politic nu tratează teme importante precum schimbările climatice și acordul de la Paris sau drepturile LGBT în România, ci se limitează în a vedea UE ca un actor cu care România negociază, în special în domeniul economic și al apărării și securității.

PARTIDUL MIȘCAREA POPULARĂ

Spiritul pro-european al Partidului Mișcarea Populară se resimte din deschiderea [programului său politic](#) ce pune accentul pe valorile naționale absorbite de valorile europene, afirmând că în România „a crescut gradul de respingere a tot ceea ce înseamnă Uniunea Europeană și identitatea noastră europeană”. Partidul se clasifică de centru-dreapta, este afiliat Partidului Popular European și are ca principiu fondator combaterea corupției.

PMP propune un program în 10 tematici ce se deschide cu un discurs idealist despre valorile și identitatea națională și se încheie cu capitolul de politică externă intitulat „Europa, atlantism, românii din străinătate”.

Conform PMP, politica externă a României ar trebui să aibă 4 mari priorități: calitatea apartenenței la UE și NATO, interesele economice și de securitate, promovarea valorilor naționale și corelarea politicii externe cu politica de securitate și apărare. Astfel, încă din deschiderea tematicii observăm același comportament ca și la partidul anterior, acela de a așeza pe

aceeași poziție statutul de membru în cele două organizații.

Este dezamăgitor să nu vedem asumarea atitudinii noastre de europeni și punerea acesteia în practică, deși identitatea europeană este un aspect menționat în introducere.

În continuare, partidul promovează ajutorarea Republicii Moldova în parcursul său european, o componentă importantă ce ajută la consolidarea poziției politice a României referitor la politica de vecinătate și la promovarea extinderii integrării europene. Poziția României pe acest subiect este consolidată și de următorul punct, respectiv rolul României în promovarea valorilor europene în Balcanii de Vest și Vecinătatea Estică.

Deși este de apreciat faptul că temele tratate sunt mult mai diverse, acestea nu sunt în niciun fel aprofundate, le lipsește partea de „acțiune”, de concret, de mod de implementare. Practic, pe măsura lecturii nu putem găsi niciun răspuns la întrebarea „cum?”

Avem elemente idealiste precum „consolidarea Uniunii Economice și Monetare” și aderarea la spațiul Schengen ce rămân la un stadiu abstract și pur declarativ. Partidul își declară susținerea pentru câteva politici europene de interes pentru România precum politica agricolă

comună, politica de coeziune și politica de extindere în Balcanii de Vest, ultima fiind completată și de dorința respectării drepturilor minorităților române în zonă.

Românii din străinătate sunt astfel menționați în vederea respectării drepturilor lor în țările europene, însă ce ne atrage atenția din această declarație este menționarea generală a unor state membre ce mențin restricții asupra românilor. Am fi extrem de interesați să aflăm care sunt aceste state membre UE ce au restricții asupra cetățenilor români, fiindcă este pentru prima dată când aflăm de această încălcare gravă a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Regăsim și definirea rolului României în Uniunea Europeană ce reprezintă într-adevăr stabilitate și predictibilitate în regiune, dar și interesele României ce trebuie promovate și implementate la nivel european: Strategia Europeană a Dunării, Sinergia și Strategia Europeană a Mării Negre și a Parteneriatului Estic. Aceste elemente ar putea fi priorități ale României și pentru momentul preluării Președinției Consiliului UE în 2019, totuși acest eveniment nu este absolut deloc menționat și explorat în acest program, ceea ce îi limitează nivelul de actualitate.

Există și câteva elemente inovative ce merită analizate. În primul rând, o abordare federalistă ce reiese în încheierea programului și anume

realizarea Statelor Unite ale Europei. Indiferent cât de departe pare de noi acest ideal, menționarea lui denotă o aspirație europeană înaltă și un spirit pro-european solid ce ar trebui să rămână baza mentalității României și pe viitor pentru a bloca valurile de euroscepticism propagate în ultimii ani.

În al doilea rând, PMP dorește ca România să își îndeplinească sarcinile și criteriile ce stau la baza MCV în vederea finalizării acestuia. Din nou avem parte de o simplă declarație care ar fi necesitat mai multe explicații și recomandări.

Nu în ultimul rând, partidul tratează și chestiunea crizei refugiaților și propune două lucruri principial opuse. O dată afirmarea principiului solidarității europene și respectarea Tratatelor constitutive ale UE, urmate de „respingerea principiului impunerii cotelor obligatorii”. Aceste afirmații, fără explicații suplimentare duc la o contradicție. Mecanismul de distribuire a migranților în țările Uniunii prin cote obligatorii a fost creat în vederea soluționării unei crize cu risc mare și demonstrat de amplificare, a respectării drepturilor omului și a [regulamentului de la Dublin](#), toate acestea fiind principii asumate de UE în tratate.

În concluzie, programul lasă o impresie de ambiguitate. Are și aspecte pozitive reprezentate de spiritul pro-european manifestat de la începutul până la

sfârșit, de coerența promovării României ca promotor al politicii de vecinătate și de complexitatea temelor menționate. Cu toate acestea, nu regăsim în program teme actuale de dezbateri la nivel european, există destul de multe interpretări contradictorii date de lipsa explicării elementelor, de caracterul declarativ al obiectivelor și direcțiilor de acțiune și de lipsa acțiunilor concrete de îndeplinire a acestor obiective.

Programul Uniunii Democratice Maghiare din România este intitulat „Respect pentru comunitate” și are drept scop „crearea unui trai sigur pentru maghiarii din România”. Nu există nicio referință referitor la Uniunea Europeană sau politicile europene, obiectivele partidului fiind strict limitate la comunitatea de maghiari din țara noastră.

4. Concluzii

Acolo unde există, referința la Uniunea Europeană apare în continuare la sfârșit, ca un ultim gând care a apărut doar după ce autorii programelor politice au epuizat ideile importante. Din păcate, se pare că este încă mult de muncă atunci când vine vorba de deschiderea europeană a partidelor românești.

Europuls observă în cele din urmă trei mari seturi de probleme în programele electorale:

1. Partidele tot nu înțeleg ce este UE și care este locul României în Uniune – o plasează pe același loc cu NATO, reclamă de la UE competențe false sau pur și simplu o ignoră.
2. Se contrazic singure – unele partide, ca și ALDE sau PMP, dar nu numai, reclamă în paralel mai multă suveranitate dar vor mai multă Europa, sau pretind dorință de integrare promovând în același timp idei complet paralele cu valorile din tratate.
3. Refuză cu desăvârșire să se folosească de potențialul real al UE – ignorând complet

competențele pe mediu, standarde de sănătate sau pentru piața unică, promovarea competitivității sau avantajele indirecte ale Uniunii, partidele nu pot trece de viziunea UE ca simplă sursă de bani.

Nu în ultimul rând, partidele românești ratează șansa sublinierii rolului european pentru România. În contextul în care majoritatea parlamentară aleasă va vota apoi un guvern însărcinat nu doar să reprezinte România în UE, dar să asigure leadershipul UE, să propună soluții inovatoare și să ducă Președinția din 2019, ar fi fost bine să știm de pe acum, când ne gândim cum să votăm, care este viziunea lor. Vor o reformă a tratatelor europene? Vor o Uniune pentru Apărare Europeană? Ce părere au despre procurorul european, sau despre agenția de control frontalier? Putem discuta despre aducerea vreunei noi agenții europene, sau măcar a unei ramuri, în România? Cum ne poziționăm față de Grupul de la Visegrád? Ce facem cu sancțiunile pentru Federația Rusă și războiul propagandei pe care aceasta l-a lansat împotriva UE?

Sigur, viitorii aleși vor putea juca un rol în toate acestea. Dar ar fi fost bine să știe deja pe ce tip de viziune politică ei candidează. Putem să sperăm la vreo îmbunătățire în viitor? Așteptăm cu interes alegerile europene din 2019.

DESPRE Europuls – Centrul de Expertiză Europeană

Centrul de Expertiză Europeană EUROPULS este o organizație non-guvernamentală înființată în anul 2010 la Bruxelles de un grup de experți români în afaceri europene. Scopul acesteia este acela de a promova procesul de integrare europeană în România dar și de a contribui la dezvoltarea unui spațiu public european. Europuls urmărește să încurajeze dezbaterile publice pe teme europene prin articole și studii, precum și prin organizarea de dezbateri, ateliere de lucru și conferințe, printre participanții la aceste evenimente numărându-se comisari europeni, europarlamentari români și străini, lideri politici, reprezentanți ai societății civile, experți și jurnaliști.

Europuls este inițiatorul și principalul organizator al EUROSFAT, forumul anual dedicat dezbaterilor pe teme europene.

Asociația Europuls, înființată în 15 martie 2010 și înregistrată oficial atât în România cât și în Belgia, este complet independentă de orice organism cu caracter politic.

AUTHORS

Eva Chitul
Affiliated Expert

Tana Foarfa
Affiliated Expert

Europuls Bruxelles

Copyright © 2016 Europuls – Centrul de Expertiză Europeană

Toate drepturile sunt rezervate, conform Legii nr. 18/1996 privind drepturile de autor.

Întregul conținut al documentului, indiferent de natura lui (text, imagini, elemente grafice, etc.) este proprietatea Europuls – Centrul de Expertiză Europeană. Conținutul nu poate fi reprodus, modificat, transferat, distribuit, republicat, copiat sau transmis în orice alta forma fără permisiunea prealabilă a Europuls.